

pliatione & supplemento ex aliis legibus, ut asserunt est supra, num. 61.

Ibi: *Hinc denique deducitur.*

- 66 Sic prænotatum est, ac juribus comprobatum supra, num. 59. Sed quæri potest, an sic dispensatus ut succedat ab intestato, possit ex testamento hæres existere, cum ab utraque successione jure remotus esset? Nam affirmativa pars suadetur ex regula, quod concessio quod est plus, & quod minus est censetur indultum, l. *Non debet cui* 22. ff. de regul. jur. l. 3. §. 12. ff. de statutilib. Facit etiam, quia hoc est Principis beneficium, quod late ac benigne interpretandum est, l. ult. ff. de constitut. Princip. Sed contrarium probatur ex eo, quod cum hoc privilegium sit, debet strictè accipi, & regula dictæ legis *Non debet*, in privilegiis non obtinet locum, ut dixi supra, lib. 1. cap. 16. num. 14. & 24. & cap. 17. num. 139. Potest sanè responderi, quod si ex susceptione filii dispensari per testamentum alicui præjudicium generetur, impediatur hæres existere, quia privilegium, quanvis beneficium Regis sit, nullo modo extendi debet cum tertii detrimento, cui Principes nunquam velle officere creduntur; ut ex pluribus tradidi dict. cap. 17. num. 137. & notatur in d. l. fin. Si verò desinita causa testamenti, idem filius eodem modo ab intestato bono habiturus esset, ita ut alteri non noceat succedens ex testamento, admittendus erit, ut institutionis honore potatur ex præsumpta Principis voluntate; nam quod nemini nocet, & alicui prodest, facile conceditur, l. 2. §. *Si quis à Principe*, ff. ne quid in loc. public. fiat, l. Rescripta 7. C. de precib. Imperat. offerend.
- 67 Quid juris consequatur quoad successionem patris legitimatus cum clausula *Sine præjudicio venientium ab intestato*, quæ frequentissime recriptis legitimationis inseri solet, late docet Merlin. de legitim. lib. 1. tit. 2. quest. 9. per tot. & vide supra, lib. 3. cap. 6. num. 21.

SUMMARIUM.

- 1 De Institutione sacrificii Missæ, & quis post Christum primus illam celebraverit.
- 2 Altaris sacrificium Missæ à tempore Apostolorum nuncupatur.
- 3 Verbum Missa cujus idiomatis sit, & de ejus etymologia, & num. 13. 14. cum seqq.
- 4 De Hymno, Sanctus, sanctus, sanctus, qui in Missa recitatur.
- 5 Apud Græcos Gentiles non licebat discedere à sacrificiorum solemnibus antequam abeundi licentia concederetur.
- 6 Idem moris etiam Romanis fuit.
- 7 De Missa Fidelium, & catechumenorum.
- 8 Quæ catechumenis olim in Ecclesia denegabantur.
- 9 Catechumenus, vel alius quivis infidelis rejicitur à Sacra Communione.
- 10 De distributione Panis benedicti catechumenis & aliis, qui ad Eucharistiam accedere vetabantur.
- 11 In Hispania & Gallias est partiendi Panem benedictum inter Fideles.
- 12 De Catechumenorum Missa, & quomodo ab Ecclesia expellebantur cum Altaris sacrificium peragebatur.
- 14 Verbum Missa, Hebraicum quibusdam videtur,

- 15 Missam Græci Liturgiam dicunt.
- 16 De significatione verbi Synaxis.
- 17 Verbum Missa, in plurali reperitur.
- 18 Missa verbum Græcum esse negatur, & D. Covar. defenditur.
- 19 Missæ definitio.
- 20 De partibus cunctis sacrificii Missæ, remissive.
- 21 Error quidam Gratiani in Decreto notatur.
- 22 Calices Sacri ex qua materia fieri possunt.
- 23 Calix, in quo Christus Dominus consecravit, ex qua materia constat, & ubi asseretur.
- 24 De Kyrie eleison quod in Missa dicitur.
- 25 Agentes de Sacro Missæ sacrificio referuntur.

Verbum *Missæ*, an vox Latina, Græca, vel Hebraica sit.

CAPUT XXII.

DE origine sacrosancti Missæ sacrificii constat, quia Christus Dominus suprema ante Passionem nocte, corporis & sanguinis sui Sacramentum consecrans, illud instituit, cap. *Quia corpus* 35. de consecrat. dist. 1. l. 54. tit. 4. p. 1. Card. Baron. Annot. anno 34. & ibi Spondan. in ejus Epitom. num. 15. Gulielm. Durant. in rational. Divin. Officior. lib. 4. cap. 1. Sed primum post Christum celebrasse Apostolum Jacobum minorem, Alphæum cognomine, fertur, cui ceteri Apostoli tantum honorem ob singularem virtutum præstantiam detulerunt. Verum alii hæc accipiunt de solemnibus in Pontificalibus celebratione. Durant. num. 7. & in cap. *Jacobus* 47. de consecrat. dist. 1. dicitur eundem Apostolum ritum celebrandæ Missæ in scriptis tradidisse. Vide infra, num. 13.

Ad quod sacrificium significandum Apostoli Petrus & Paulus Latinis vocem Missam tradiderunt. Spondan. post Baron. sup. num. 16. cujus antiquitas constat ex Conciliis, ac Sanctorum Patrum primitivæ Ecclesiæ testimoniis, apud quos frequentissime verbum hoc pro sacrificio Altaris accipitur, ut videre licet apud Baron. & Spondan. Gualter. in Chronographia, sac. 1. veru. 1. §. 15. pag. 35. Theat. vitæ hum. lit. 5. verb. *Sacrificium*, pag. 26. Fagund. in 1. Eccles. præcept. lib. 3. cap. 2. num. 10.

Sed quæstionis est, cujus idiomatis propria hæc vox *Missæ*, sit, de qua D. Covar. in præsent. Quidam Latinam esse arbitrantur, à verbo mitto seu dimitto deductam: cujus etymologiæ plures rationes reddunt, ex quibus præcipue sunt, quia peracto sacrificio, populus dimittitur, Diacono pronunciante, *Ita Missa est*: aut quia hostia sacra corporis & sanguinis Christi ad patrem mittitur, vel quoniam Fideles per Sacerdotem preces, vota & oblationes ad Deum mittunt, de quibus & aliis causis huic opinioni ad stipulantes videndi sunt lex 58. tit. 4. part. 1. Durant. dict. cap. 4. à num. 48. Theat. vitæ hum. sup. pag. 25. Lexic. Theolog. verb. *Missæ*, Card. Bellarm. tom. 2. lib. 1. de Missa, cap. 1. Pat. Suar. de Sacram. resol. 3. quest. 83. disp. 74. vers. *Secundò de origine*, fol. 954. Fagund. de præcept. Eccles. lib. 3. cap. 2. num. 13. Filiuc. in Decalog. tom. 1. tract. 5. de Eucharist. cap. 1. num. 14. Calepin. verb. *Missæ*, Bassæ. in Florib. Theolog. tom. 2. verb. *Missæ* 1. num. 1. Castro Palao tom. 4. tract. 22. disp. unic. punct. 1. num. 4. Bonacina de sacram. disp. 4. q. ut. punct. 1. num. 1. vers. *Dicitur*, D. Hidor. etymolog. lib. 2. cap. 19. Di-

castill. de Sacrament. tract. 5. de sacrific. Missæ, disp. 1. dubit. 4. n. 66. Gavant in thesaur. sacror. Rituum, part. 1. tit. 1. pag. 2. vers. *Vox Latina*, Hanao de sacrific. Missæ, disp. 2. sect. 1. num. 2. Lexic. Calvin. verb. *Missæ*, & alii plurimi. Unde constat hanc sententiam longè receptorum esse altera, de qua infra, n. 14.

Ibi: *Sixtus I. qui eidem successit.*

4 Hic Hymnus, *Sanctus, sanctus, sanctus*, dicitur Trifagius, Angelicus, Victoralis, Triumphalis, Cherubicus, qui quidem ante B. Sixtum in Missa canebatur: sed Pontifex hic morem Ecclesiæ suo decreto firmavit, qui obiit anno 142. Spondan. ex Baron. anno 142. num. 10. Gavant. sup. part. 1. tit. 12. vers. *Concluditur*, fol. 38. Quod uterque observat ex Clemente lib. 8. Constitut. cap. 16. Hymnus ille desumptus est partim ex Evang. Matthæi, cap. 21. partim ex Isaiæ, cap. 6. cui B. Ignatius adiecisse narratur verba illa, *Benedictus qui venit*, &c. & in Concil. Valensi, cap. 6. statuitur, ut in omnibus Missis, etiam defunctorum, recitarentur simul cum hymno. Ita Gavant. ubi proxime, qui sedulo tradit à quo singula, quæ hodie in Missæ celebratione adhibentur, fuerint instituta.

Ibi: *Et adsumitur origo ejus à Græcis.*

5 Mos fuit apud Græcos, ut cum sacra agebantur, nullus discederet antequam per eum, qui sacra faciebat, abeundi licentia concederetur per ea verba, quæ Latine *Missio populi*, interpretantur, quod ad rem observant Theat. vitæ humanæ sup. pag. 25. Calepin. & Lexic. Calvini supra.

Ibi: *Scribit et ad hæc Plutarchus.*

6 Idem quod de Græcis præmissimus, Romanis fuit in usu, quia confectis sacrificiis, populus dimittebatur, Flamine dicente, *licet*, id est, ire licet. Calepin. verb. *licet*, ubi quod finem cuiusque actionis significat præter alia, Lexic. Calvini verb. *Missæ*, Cornucop. de ling. Latin. col. 110. num. 10. Joan. Rosin. de antiquitatib. Roman. lib. 5. cap. 39. vers. *Posteaquam cadaver*, ubi de funere agit, quo peracto, præfata novissimum verbum alta voce pronunciat, *licet*.

Ibi: *Propius tamen huic observationi accedit.*

7 Olim in Ecclesia Missa duplex existere dicebatur, cum unum esset sacrificium; nam præmissis precibus, & aliis usque ad offertorium exclusivè, Diaconus pulpitem ascendens proclamabat, *Si quis catechumenus est, exeat foras*; aut, *Si quis non communicat, det locum*: quo audito, catechumeni, Gentiles, energumini, & alii, quibus interesse sacrificio Altaris non licebat, abibant: & hæc Missa Catechumenorum vocabatur. Altera Missa Fidelium erat, quæ ad finem usque perdurabat, à qua non discederetur antequam Diaconus pronunciat, *Ite Missa est*: D. de Faria Novæ Addit. ad Covar. Tom. II.

de quibus l. 59. tit. 4. part. 1. B. Gregor. dialog. 2. cap. 23. Pat. Suar. sup. Gulielm. Durant. de cap. 4. num. 45. 46. & 47. Fagund. dict. cap. 2. num. 12. Bassæus ubi sup. Dicitur num. 67. Hanao sup. n. 3. Theat. vitæ hum. verb. *Sacrificium*, pag. 26. Castro Palao, Galepin. Lexic. Theolog. Lexic. Calvini, laudati supra, num. 2. Ille autem usus, ut ad proclamationem Diaconi excluderentur à Missa catechumeni, & alii, qui Divinis interesse vetabantur, fortè Ecclesiæ mutuatus provenit à Græcis Gentilibus, quibus moris fuit, ubi populus ad sacrificia convenerat, ut sacra facturus interrogaret, *Quis hic?* Cui circumstantes respondebant, *Multi & boni*, quæ asserunt, ut si quis conscius esset piaculi admissi, à mysteriis discederet. Lexic. Calvini verb. *Missæ* 2. ubi late probat, Missam in plurali pro uno eodemque sacrificio usurpari ad significandam Missam Fidelium, & catechumenorum. Hanao. ubi proxime.

Ibi: *Scribit ad hæc D. Augustinus.*

Omnes ferè, quos dedimus numero præcedenti, asseverant Catechumenis non licuisse Missæ Fidelium adesse, quia ante Baptisma susceptum extra gremium Christianorum existentes putabantur indigni nedum sacra Communione corporis Domini, sed etiam ipsius aspectu. Vide Suar. Fagund. Bassæ. Durant. & alios ubi proxime. Verum Ecclesia, ut D. Augustinus testatur, non solum ob Sacramenti reverentiam, sed etiam ut catechumeni alacrius ad saluterum Baptismi fontem convolarent, mysteria sacra ab eisdem celare decrevit, sicut & sacrorum librorum lectionem non permisit, sicut observavimus supra cap. 14. num. 4. naturale quippe est exoptare negata, unde versus: *Nititur in vetitum, appetimusque negatum*. Eadem fortassis ratione non instruebantur in Fide catechumeni in scriptis, sed viva voce, ut refertur ex Erasmo in præfat. D. Luca, & in Lexic. Calvin. verb. *Catechista*.

Ibi: *Nullum ex eis admitti ad Eucharistiam.*

Infidelis omnis sacre communionis est omninò incapax, etiam si catechumenus sit, quia cum nondum per januam, quæ est Baptismus, cap. *Cum itaque* 112. de consecrat. dist. 4. l. 10. tit. 4. part. 1. ingressus sit, aliorum Sacramentorum particeps fieri nequit, cap. ult. §. 1. de Presbyter. non baptizat. d. l. 10. Partit. Ita docent Suar. de Sacram. disp. 62. quest. 78. sect. 3. vers. *Sed hæc sententia*, Bonacina eod. tract. disp. 4. quest. 6. punct. 1. n. 2. Bassæus in Florib. Theolog. tom. 1. verb. *Communio sacra*, num. 23. Fagundi in 3. præcept. Eccles. lib. 3. cap. 8. n. 1. Lug. de Sacram. disp. 13. sect. 1. n. 4. Diana part. 4. tract. 4. resol. 50. vers. *Nota secundò*, ubi quod non confirmatus potest sumere Eucharistiam. Imò qui ante Baptisma ad Altaris Sacramentum accedit, deterius delinquit quam Christianus cum conscientia lethalis culpæ. Leand. de Sacrament. tom. 2. tract. 7. de Eucharist. disp. 7. quest. 6.

Sed licet sententia omnium sit, uno excepto Theologo Marfilio, everti tamen videtur ex d. cap. *Veniens*, §. 1. de Presbyt. non baptiz. ibi: *Quoniam & Sacramentum conjugii, & Eucharistia à non baptizatis recipi potest*. Sed dicendum est cum Suar. sup. & Lugo dict. sect. 1. num. 7. Pontificem ibi

non decisivè fuisse loquutum, sed ea argumentem super quæstione retulisse.

Ibi: *Joan. 2. Ipse autem Jesus non credebat se illis.*

Quia inconstantiam eorum agnoscebat, qui recens ob miraculum crediderunt. Cornel. à Lapide ibi.

Ibi: *Imò neque illam intueri.*

Ita prænotatum est supra, n. 8. ex Suarez laudato supra, n. 4.

Ibi: *Quamvis panis benedictus ac sanctificatus.*

10 Olim in Ecclesia Dominis ac festis diebus post solemniam Missarum distribuebatur catechumenis panis in frusta confectus, unde buccellatus vocabatur, in symbolum amicitie & communionis, quem buccellatum fraternitatis dixit D. Aug. epist. 36. & bis coctum fuisse, quasi frugalitatis indicem, tradit Guil. Stuchius lib. 1. antiquitat. convivial. cap. 30. Qui panis quoniam benedictus, & sanctificatus, Sacramentum aliquando nuncupatur, aliquando Eulogia. Hic panis ministrabatur illis, qui à sacra mensa Eucharistie remoti erant, ut in Ecclesia sumeretur, quapropter diebus jejunii non exhibebatur. Mos iste antiquissimus fuit, de quo Card. Baron. Annal. anno 313. ubi Spondan. in Epitom. num. 13. & 14. Gavant. in Theaur. sacr. rituum, part. 2. tit. 11. pag. 159. Theat. vitæ hum. lit. P. vers. Panis catechumenorum; Nazianzen. orat. in fun. Suar. de Sacram. q. 75. disp. 46. vers. Quarto hoc. Ipse quidem panis fermentatus, ad distinctionem azymi, in quo corpus Christi consecratur, appellari solebat. Spondan. n. 14.

Ibi: *Qui tandem usus est ad nostra tempora.*

11 Auctor Theatri vitæ hum. ubi proximè, testatur in tota Gallia, & aliis provinciis usu receptum, ut post concionem Parochus panem benedicat, qui sectus frustulim assistentibus tribuitur, ut domum deferant. Idem in aliquibus Hispanie oppidis observatur hodie.

Ibi: *Et quamvis predicta hujus dictionis Missa.*

12 Hujusmodi etymologia à mittendo, seu dimittendo populo, tam Fidelium, quam catechumenorum, post unam & alteram Missam, placet laudatis supra, n. 4. & de catechumenorum missione consule Suar. de Sacram. disp. 83. q. 83. sect. 1. vers. Secundo probari potest, cum seqq. Lexic. Calv. verb. Catechumeni ubi quod ter preclamabat diaconus: Exite catechumeni.

Ibi: *Nec melatet olim à Romanis Pontificibus.*

Vide Spondan. ubi proximè, num. 13. in addit. qui D. Covar. assentitur, asserens panem illum, quem mittere solebat Pontifex, Eucharistiam esse.

Verf. *Quibusdam verò placuit.*

Inter cæteras rationes, quas reddidimus supra, num. 4. hæc est, quia per Sacerdotem hostia offertur, & preces, vota & oblationes ad Deum mittuntur, seu transmittuntur, quam probant omnes ferè ibi laudati, & habetur in l. 58. tit. 4. p. 1. Primus qui tantum sacrificium obtulit Patri, fuit idem Christus nocte Cænæ, Trident. sess. 22. cap. 1. Fagund. in 1. præcept. Eccles. lib. 3. cap. 2. num. 11. Post quem aliqui exultant primum celebrasse B. Jacobum, sicut præmissimus num. 1. sed præter alios contra tenet Gavant supra, part. 1. tit. 1. pag. 3. vers. Primam verò, ubi tradit B. Petrum ante omnes sacrum fecisse die Pentecostes in cœnaculo Sion. Idem Apollolus in Missæ celebratione orationem Dominicam adhibuisse fertur, Durans. in ration. Divin. Officior. lib. 4. cap. 1. n. 4.

Verf. *Andr. Alciat. lib. parerg. 7.*

Hucusque actum est de prima opinione posita supra, num. 4. ejusque rationibus: nunc ad aliam oppositam pervenitur, quæ docet, verbum Missa Hebræicum, sive Chaldaicum esse origine, à voce Missab profectum, quod spontaneam oblationem significat. Ita sentiunt Spondan. ex Baron. in Epit. anno 34. n. 16. Gualter. in Chronograph. seculo 1. verit. 1. §. 15. pag. 35. Tolet. in Sum. lib. 2. cap. 4. num. 6. Ant. Nebrissen. verb. Missa, Henric. in Sum. lib. 8. de Eucharist. cap. 1. n. 1. Navar. in Manual. Lat. cap. 25. num. 111. & alii apud eos. Quam opinionem probabilem fatetur Suar. de Sacram. quest. 83. sect. 3. vers. Secundo de origine, pag. 954. pro qua adducit Concil. Senon. in decret. Fidei, cap. 11. Claud. de Sanctis in præfat. ad Græc. liturgias, Pamel. in præfat. ad Latin. liturg. & in scholiis ad Tertullian. lib. de orat. in princip. Nec parum suadet similitudo vocis Missa, & Missab, & verbi significatio, quæ aptissima est sacrificio corporis Christi, qui se ipsum pro nobis ultro Patri obtulit: estque admodum verosimile, Apostolos qui hoc nomen imposuerunt, illud ex sacris Literis accepisse ad tantum mysterium significandum. Et licet Suarez ubi supra objiciat, quod Patres Græci, & Syri eam vocem non retinuerunt in suis liturgiis sicut alias, ut Alleluia, Amen, quæ Hebræicæ sunt, ex quo præsumitur esse verbum Latinum; tamen hoc minimè convincit, cum ex alia causa omitti possit; ideoque etiam non ita recepta ut opposita, amplexanda videtur, etiam D. Covar. de ejus veritate dubius aliis linguæ Hebræicæ peritioribus decidendam quæstionem relinquit circa opinionum probationem. Hebræi verò Micha sacrificium Altaris appellent. Bonacina de Sacrament. disp. 4. q. ult. punct. 1. n. 1. vers. Dicitur.

Ibi: *Quod Græci leitoyrgan dicunt.*

Sacro sanctum Eucharistie sacrificium Græci liturgiam vocant, de qua fuse Gualter. ubi nuper, §. 16.

§. 16. ubi quod ea vox significat tributum, obsequium, ac publicam functionem, seu ministerium. Idem observant Bonacina sup. Bellarmin. tom. 2. lib. 1. de Missa, cap. 1. Baficus in Florib. Theolog. verb. Missa 1. n. 1. Azor. Institut. moral. part. 1. lib. 10. cap. 8. quest. 83. disp. 74. sect. 3. vers. Secundo de origine, pag. 954. Fagund. d. cap. 2. n. 14. Henric. sup. lib. 9. cap. 10. n. 2. Cæpit liturgia, seu Missæ sacrificium celebrari apud Græcos sub Adriano I. Imperatore, qui obiit anno Christi 140. Gavant. in thesaur. sacr. rituum, part. 1. tit. 5. num. 2.

Ibi: *Aliique veteres Theologi Synaxin appellarunt.*

16 Synaxis significat conventum, seu collectionem Fidelium ad actiones sacras in Ecclesia exercendas, velut ad orandum, ad audiendum verbum Dei, aut Sacramenta celebranda: frequentissimè usurpatur pro sanctissima Eucharistia, vel pro Communionem, sive celebratione Sacrificii corporis Domini, ut videre est apud Baron. Annal. tom. 1. anno 34. ubi Spondan. num. 16. & anno 57. & ibi Spondan. num. 45. Suar. ubi proximè, Calepin. verb. Synaxis. Fagund. in 3. præcept. Eccles. lib. 1. cap. 1. num. 2. Castro Palao tom. 4. tract. 21. disp. unic. de venerab. Eucharist. Sacram. punct. 1. n. 1. Lexic. Theolog. verb. Eucharistia 1. pag. 294. Lexic. Calvin. verb. Missa, Theat. vitæ human. verb. Eucharistia, pag. 400. vers. Dicitur Synaxis.

Ibi: *Hac dictione Missa usus est.*

17 Adde Lexic. Calvin. verb. Missa 2. ubi mentio fit eorum, qui verbo Missa in plurali usi sunt & in Decretalib. lib. 3. extat titulus 41. de celebr. Missar. Vide supra, n. 7.

Ibi: *Sic est idem Julianus novell. 7.*

Ita ex pluribus asseruimus supra, num. 15. Missam apud Græcos liturgiam nuncupari.

Ibi: *Eandem hujus vocabuli interpretationem.*

De qua supra, num. 14.

Verf. *Ceterum Albericus.*

18 Verbum Missa, Græcum esse inficiantur Suar. de Sacram. quest. 83. disp. 74. sect. 3. vers. Secundo de origine, pag. 954. Dicatill. eod. tract. 5. de sacrificio. Missa, disp. 1. dubit. 4. num. 66. Leand. tom. 2. de Sacram. tract. 8. de sacrificio. Missa, disp. 1. sect. 1. §. 1. pag. 169. Sed non possum hic non mirari, quod cum D. Covar. ita apartè refutet sententiam Alberici docentis Missa verbum esse Græcum, Suarez vir summæ autoritatis, & eximius veritatis cultor expressim imputet D. Covar. errorem Alberici. Similiter lapsus est Leander Suarez fidem subsequens, qui ut mihi videtur, verba D. Covar. minimè legit, quæ ita se habent: Ceterum Albericus, homo alioqui doctus & dili-

gens, falsò asseverat, Missam dictionem esse Græcam, & significare interpellationem. Fallitur etenim Græca lingue ignorantia.

Verf. *De his verò quæ ad hoc Sacrificium.*

Missæ est actio sacra, quæ conficitur Christi corpus, quod Deo in Missa offertur, & à Sacerdote sumitur per communionem. Ita Bonacina de Sacram. disp. 4. quest. ult. punct. 1. n. 1.

De utraque Missa, tam Fidelium, quam catechumenorum fuse agit Suar. de Sacram. quest. 83. disp. 83. sect. 1. vers. Secundo probari potest, cum seqq. ibique de singulis Missæ partibus, & à quibus addita, quæ nunc in celebratione Missæ observat Ecclesia. Idem diligenter tradit Bartholomæus Gavant. in thesaur. sacr. rituum. Turcremat. in cap. Jacobus, de consecrat. dist. 1. Theat. vitæ hum. lit. R, pag. 8. sub. vers. Forma partium.

Ibi: *Cui duo ipse libenter addiderim.*

In correctis jussu Gregorii Pontificis codicibus locus iste, prout à D. Covar. emendatur hic, legitur restitutus, cujus meminit Fagund. in 1. præcept. Eccles. lib. 3. cap. 21. n. 11. Walfrid Strabo lib. de reb. Eccles. cap. 24. Theat. vitæ hum. lit. S, pag. 47. vers. Nam constat.

Calices, in quibus sanguis Christi consecratur, olim in primitiva Ecclesia vitrei erant, quorum usus frequentissimus fuit, aut lignei: sed ex auro, & argento conflati divino sacrificio deserviebant, nec vetitum erat ex alio metallo fieri, sed tempore labente, Zephirinus pontifex statuit, ne calices lignei adhiberentur, deinde in Concilio Rhemeni sub tempora Caroli Magni, vitrei quoque prohibiti sunt, nullaque ex alia materia iustum est conflare, nisi ex auro, argento, vel stanno, cap. Vasa 44. cum seq. de consecrat. dist. 1. l. 56. tit. 4. p. 1. de quibus Baron. in not. ad Martyrolog. die 7. Aug. Spondan. in Epit. Baron. anno 57. num. 36. & anno 216. num. 4. Platin. in Zephirino, Fagund. sup. Barbosa in collect. ad cap. vit. num. 3. de celebrat. Missar. Glossa in eod. cap. verb. Ligneo, Cast. Palao tom. 4. tract. 22. disp. unic. punct. 10. num. 6. Theat. vitæ hum. lit. S, pag. 47. Azor. Institut. Moral. part. 1. lib. 10. cap. 28. vers. Terridè queritur, Bonacina de Sacram. disp. 4. q. ultima, punct. 9. num. 16. Gavant. sup. part. 1. tit. 1. lit. F, Mantic. de conjectur. ultim. volunt. lib. 6. tit. 3. num. 36. Cur autem non licet uti calicibus ex ligno, plumbo, ferro, aut alio metallo, traditur dist. l. 56. Partit. & qui in ligneo calice consecraret, depositionis poenâ dignus videtur, ut per dictum caput ultimum docent Bonacina, & Barbosa supra. Nunc calices argentei in usu communiter habentur. Unde si quis calicem alicui Ecclesie legaverit, de argenteo intelligetur. Bart. in l. Titia, ff. de aur. & argent. legat. Abbas in cap. Ex parte, de censib. Roman. cons. 525. Fagund. sup. num. 12. Sed dubitari potest, an calix inauratus præstari debeat? Et licet usus calicum auratorum frequens admodum non sit, haud pauci tamen reperiuntur, & inspicandæ sunt facultates testatoris, Ecclesie cui legatus est, consuetudo & aliæ circumstantiæ, & in dubio plenius voluntas defuncti favore pietatis interpretari.